

P R E S U D A

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u ime Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Jagode Crnokrak, predsjednice vijeća, Kristine Saganić, suca izvjestitelja, i Marine Veljak, člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja VENDOR d.o.o., Zagreb, Jordanovac 3, kojeg zastupa punomoćnik Milivoje Žugić, odvjetnik u Zagrebu, Strossmayerov trg 7/II, protiv tuženika KRAŠ d.d., Zagreb, Ravnice 48, kojeg zastupa punomoćnik Maroje Matana, odvjetnik iz Odvjetničkog društva Matana & Partneri, Zagreb, Amruševa 7, radi poništaja arbitražnog pravorijeka, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-926/06 od 17. prosinca 2007., na sjednici vijeća održanoj 17. listopada 2012.,

presudio je

I. Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-926/06 od 17. prosinca 2007.

II. Odbija se tuženikov zahtjev za naknadu troškova žalbenog postupka.

Obrazloženje

Presudom Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-926/06 od 17. prosinca 2007. odbijen je tužbeni zahtjev da se poništi pravorijek Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK) poslovni broj IS-P-2004/17 od 7. prosinca 2004. i da se tuženiku naloži tužitelju platiti iznos od 3.000.000,00 kn s kamatama i naknaditi mu troškove postupka (točka I. izreke). Tužitelju je naloženo tuženiku naknaditi parnični trošak u iznosu od 73.810,00 kn (točka II. izreke).

Tako je prvostupanjski sud odlučio u sporu povodom tužbe za poništaj arbitražnog pravorijeka, utvrdivši da je u arbitrabilnom sporu doneseni pravorijek u skladu s javnim poretkom Republike Hrvatske. Prvostupanjski je sud zaključio da

tužitelj neosnovano traži poništenje arbitražnog pravorijeka, budući da nije dokazao da je arbitražni sud povrijedio pravila postupka (čl. 17. st. 3. u vezi s čl. 36. st. 2. Zakona o arbitraži, „Narodne novine“ broj 88/01) niti da mu je na nezakonit način onemogućeno raspravljanje pred arbitražnim sudom. Uz navedeno, ocijenjeno je i to kako bi sve povrh navedenog (dakle ispitivanje daljnjih tužiteljevih činjeničnih navoda), zapravo predstavljalo nedopušteno upuštanje u preispitivanje činjeničnih i pravnih utvrđenja i ocjena arbitražnog suda.

Tužitelj žalbom pobija navedenu presudu, iznoseći žalbene razloge bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da je ovaj sud ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U obrazloženju žalbe tužitelj u bitnome navodi da je prvostupanjski sud trebao svoj zaključak o tome da je postupak proveden prema pravnim standardima temeljne procesnopravne korektnosti i pravičnosti, jasnije obrazložiti, a ne samo paušalno konstatirati. Tim više, što tužitelj tvrdi da je arbitražni sud zaključio glavnu raspravu bez da pita stranke, naročito tužitelja, ima li kakvih novih dokaza. Već ova okolnost čini arbitražni pravorijek nekorektnim. Sud mora ispitati je li arbitražni postupak proveden ne samo u skladu s načelima i standardima procesnopravne korektnosti i pravičnosti, nego i sa stajališta temeljnih ljudskih prava. Tužitelj tako tvrdi da arbitražna odluka nije ništava samo zbog povrede čl. 36. Zakona o arbitraži, nego i ustavnih prava i temeljnih sloboda koje je u tužbi okvalificirao kao povredu načela otvorenog pravosuđenja, ali jasno supstancirao kao propust suda da uopće pita imaju li stranke za predložiti kakav novi dokaz. Stranke imaju jednak i ravnopravan položaj u postupku, a u arbitražnom sudovanju zauzeto je i stajalište da treba prihvatiti i to da stranka neke činjenice i dokaze prethodno nije iznijela zato što se u dotadašnjem tijeku postupka još nisu pokazali pravno relevantni. Nije moguće uvijek smatrati nedopustivim to što stranka želi sačekati s određenim argumentom.

Daljnijim žalbenim navodima tužitelj obrazlaže da pobijana presuda polazi od toga da se pred redovnim sudom ne može ispitivati pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u arbitražnom postupku, što je točno. Međutim, pred sudom je dopušteno utvrđivati procesne činjenice arbitražnog postupka, npr. da je tužba podnijeta u roku, i redom činjenice koje su u vezi s povredom procesnih pravila. Arbitražni sud je odlučio ne provoditi daljnje dokaze i to bi već trebalo biti dovoljno u smislu svega izloženog, da bi se utvrdila upravo ta činjenica. No tužitelju se činilo procesno korektnim da iznese činjenice spora, dakle nije riječ o formalnoj pogrešci arbitražnog suda nego o pogrešci teških posljedica.

Odgovarajući na tužiteljevu žalbu tuženik je osporio osnovanost žalbenih navoda, smatrajući da je prvostupanjski sud o tužbenom zahtjevu donio pravilnu i zakonitu odluku. Tužitelj u tužbi ističe da je imao procesnu namjeru tražiti saslušanje gospodina Sinkovića, ali nije obrazložio na koji mu je eventualno način to bilo onemogućeno. Arbitražni sud proveo je detaljni postupak, saslušani su zastupnici stranaka i svjedoka. Povodom tužbe radi poništaja pravorijeka nije dopušteno

ponovno suđenje, što je bila tužiteljeva nakana, kako to proizlazi iz tužbe i njegovih podnesaka. Tužitelj ničim nije konkretno naveo kako mu je bilo onemogućeno raspravljanje pred sudom.

Tužiteljeva žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijanu presudu na temelju odredbe čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11 i 148/11 – pročišćeni tekst; dalje: ZPP), u granicama žalbenih razloga, pazeći pritom po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je ona pravilna i zakonita.

Tužitelj je pravovremenom tužbom (čl. 36. st. 3. Zakona o arbitraži) zatražio od suda pružanje pravne zaštite protiv pravorijeka arbitražnog suda, koristeći time zakonito pravno sredstvo za poništaj arbitražne odluke.

Prije svega valja istaći kako je prvostupanjski sud pravilno zaključio da sud nije ovlašten ocjenjivati pravilnost arbitražne odluke izvan okvira zadanih odredbom čl. 36. Zakona o arbitraži i da sud ne kontrolira činjenična utvrđenja na kojima se arbitražni pravorijek temelji. Tužba za poništaj pravorijeka nije ni redovni ni klasični izvanredni pravni lijek; to je instrument ograničene kontrole arbitražnog pravorijeka koji omogućuje postavljanje zahtjeva za poništaj arbitražne odluke, i to iz točno određenih zakonom propisanih razloga, bez mogućnosti „ponovnog“ suđenja i odlučivanja o samoj stvari. Zadaća suda nije upuštati se u suđenje i provođenje postupka koji bi trebao nadomjestiti citirani pravorijek, a takvo bi postupanje bilo protivno naravi i cilju arbitražnog postupka.

Dakle, u parnici povodom tužbe za poništaj arbitražnog pravorijeka sud ispituje pravilnost arbitražne odluke isključivo unutar zakonom zadanog okvira, ocjenjujući postojanje razloga na koje pazi po službenoj dužnosti, kao i onih na koje se pozvala stranka. U konkretnom slučaju, ovaj sud prihvaća zaključak prvostupanjskog suda o nepostojanju razloga za poništaj arbitražnog pravorijeka.

Sud i kad se stranka ne pozove na te razloge, pazi na to je li predmet spora arbitrabilan i je li arbitražni pravorijek u skladu s javnim poretkom Republike Hrvatske (čl. 36. st. 2. t. 2.). Nema dvojbe oko toga da je predmetni spor arbitrabilan i da su stranke odlučile svoje sporove o pravima kojima mogu slobodno raspolagati, rješavati pred arbitražnim sudom (čl. 3. Zakona o arbitraži). Zakon određuje samo jednu pretpostavku za dopustivost arbitriranja, a to je dispozitivnost spornih prava; tek kad bi stranke izašle iz tog okvira i predvidjele arbitražu za rješavanje spora o pravima kojima one ne mogu raspolagati, takav bi pravorijek po službenoj dužnosti sud poništio. Nadalje, arbitražni je pravorijek u skladu s javnim poretkom Republike Hrvatske i njime se poštuju kogentne norme i osnovna načela pravnog poretka.

Tužitelj se poziva na posebne poništajne razloge i to one propisane:

- odredbom čl. 36. st. 2. t. 1.c u vezi s čl. 17. st. 3. Zakona o arbitraži - da mu je onemogućeno raspravljanje pred arbitražnim sudom koji je povrijedio načelo ravnopravnosti stranaka i otvorenog pravosuđenja te
- odredbom čl. 36. st. 2. t. 1.e Zakona o arbitraži - da arbitražni postupak nije bio u skladu sa Zakonom o arbitraži, a što je moglo utjecati na sadržaj pravorijeka.

Argumentirajući činjeničnu osnovu tužbenog zahtjeva, tužitelj u bitnome iznosi da je arbitražni sud povrijedio pravila postupka kada je zaključio raspravljanje bez da tužitelja pita ima li kojih drugih dokaza (a da je on imao namjeru predložiti saslušanje još jednog svjedoka), čime mu je onemogućio raspravljanje i doveo ga u nejednak položaj u odnosu na drugu stranu. Tužitelj navodi da je „... imao procesnu namjeru tražiti saslušanje g. Sinkovića, a to bi pogotovo učinio da je arbitražno vijeće, primjenom načela otvorenog pravosuđenja, na bilo koji način učinilo naznaku da s obzirom na izvedene dokaze za sada ne vidi da bi tužitelj uspio dokazati da je tuženik bio taj koji je povrijedio ugovor...“

Bit arbitražnog suđenja jest i u tome što su stranke sporazumom ovlaštene odrediti pravila po kojima će arbitri postupati. U izostanku takvog sporazuma, arbitražni će sud provoditi postupak na način koji smatra prikladnim i u skladu sa Zakonom o arbitraži (čl. 18. Zakona o arbitraži). Ovlaštenja arbitražnog suda uključuju i ovlaštenje da pravila postupka odrede samostalno ili upućivanjem na određena pravila, zakon ili drugi prikladan način te ovlaštenje za odlučivanje o dopustivosti, važnosti i dokaznoj snazi predloženih i izvedenih dokaza. U ovom slučaju, stranke nisu posebnim sporazumom odredile postupanja arbitražnog suda pa se u skladu s čl. 39. st. 2. Pravilnika o arbitraži pri Stalnom izbranom sudištu HGK-a („Narodne novine“ broj 150/02) na odgovarajući način primjenjivao Zakon o parničnom postupku. Ova je činjenica utvrđena i u obrazloženju arbitražnog pravorijeka.

Iznijeta tužiteljeva tvrdnja na kojoj on zasniva zahtjev za pružanje pravne zaštite protiv arbitražnog pravorijeka, prvenstveno upućuje na tužiteljev propust da u arbitražnom postupku on dokaže činjenice na koje se u prilog osnovanosti zahtjeva, tamo i pozivao. Taj svoj propust tužitelj u ovoj parnici zapravo pokušava prebaciti na arbitražni sud, neosnovanom i ničim dokazanom tvrdnjom o nepravilnostima u arbitražnom postupku. Međutim, kako je prvostupanjski sud pravilno utvrdio, niti je tužitelju onemogućeno raspravljanje pred arbitražnim sudom niti se razlog na kojeg se on poziva sam po sebi može smatrati onemogućavanjem raspravljanja. Na ročištu kada je raspravljanje zaključeno, kako to proizlazi iz arbitražnog pravorijeka, tužiteljev je punomoćnik bio prisutan, a ničim nije obrazložio u čemu ga je arbitražni sud spriječio u ostvarenju namjere postavljanja eventualnih daljnjih dokaznih prijedloga, odnosno na koji ga je način u tomu onemogućio.

Inače, skupina poništajnih razloga iz čl. 36. st. 2. t. 1.c Zakona o arbitraži, treba rezultirati faktičkom nemogućnošću stranke da raspravlja pred arbitražnim sudom, da se izjasni o navodima suprotne strane, čime se krši jedno od temeljnih

načela kontradiktornog postupka – načelo saslušanja stranaka. Pravorijek bi bio podložan poništaju tek ako je ta povreda dovela do faktične nemogućnosti stranke da raspravlja pred arbitražnim sudom. Neiznošenje dokaznih prijedloga ne može ići na teret arbitražnog suda; riječ je o postupovnoj radnji stranke koja je suđenje u svom sporu povjerila arbitraži i koja je trebala svoje dokazne prijedloge u tom postupku pravovremeno postaviti (arg. iz čl. 219. ZPP-a).

Drugi razlog nepravilnosti u arbitražnom postupku na kojeg se tužitelj poziva (čl. 36. st. 2. t. 1.e Zakona o arbitraži), u pravilu je relativne naravi i tužba za poništaj bit će osnovana samo ako je eventualna nepravilnost arbitražnog postupka mogla utjecati na sadržaj pravorijeka. Tužitelj osim što nije ukazao na konkretnu povredu postupka, posljedično tomu nije dokazao niti moguće, za njega povoljnije donošenje arbitražne odluke.

Zaključno rečeno, tužitelj nije dokazao da mu je nezakonitim postupanjem arbitražnog suda onemogućeno raspravljati, da je arbitražni postupak proveden protivno Zakonu o arbitraži, a niti da arbitri, u svrhu ostvarenja načela ravnopravnosti stranaka, nisu nastojali strankama iznijeti svoja shvaćanja i dati prikladna objašnjenja kako bi se zajedno razmotrila sva odlučna činjenična i pravna pitanja spora (čl. 17. Zakona o arbitraži). Nije arbitražni sud onemogućio tužitelja u postavljanju dokaznih prijedloga, u ostvarenju njegove „procesne namjere“, a niti je time tužitelj doveden u neravnopravan položaj u odnosu na drugu stranku.

Povrh svega toga, čl. 24. Zakona o arbitraži propisuje da arbitražni sud donosi pravorijek na temelju rezultata postupka i dokaza kojima raspolaže. Čini se da je tužitelj koji do zaključenja raspravljanja pred arbitražnim sudom nije predložio određene dokaze, ipak dužan snositi posljedice vlastitog propusta u iznošenju činjenica ili dokazivanju tvrdnji, umjesto bezuspješnog pokušaja da se u sudskom sporu provede postupak koji bi suprotno svrsi arbitražnog postupka, trebao zamijeniti arbitražni pravorijek.

Prvostupanjski je sud tuženiku osnovano dosudio i naknadu parničnih troškova u iznosu od 73.810,00 kn koji se odnosi na trošak sastava odgovora na tužbu u iznosu od 30.000,00 kn (Tbr. 8.1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, „Narodne novine“ broj 91/04, 37/05 i 59/07; dalje: OT), zastupanja na ročištu 16. listopada 2007. u iznosu od 500,00 kn (Tbr. 9.5. OT) i na ročištu 6. prosinca 2007. u iznosu od 30.000,00 kn, što uvećano za PDV u iznosu od 13.310,00 kn ukupno iznosi 73.810,00 kn. Sud tužitelju, iako je u obrazloženju to iznio, nije dosudio trošak sastava podneska od 28. rujna 2006. (sud je naveo da mu pripada 30.000,00 kn, iako bi mu po Tbr. 8.3. OT pripadalo 500,00 kn).

Slijedom navedenog, pobijana presuda je potvrđena i tužiteljeva žalba odbijena kao neosnovana (čl. 368. st. 1. ZPP-a).

Tuženikov zahtjev za naknadu troška žalbenog postupka nije osnovan.

Na temelju odredbe čl. 155. st. 1. ZPP-a, pri odlučivanju koji će se troškovi stranci naknaditi, sud će uzeti u obzir samo troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice. O tome koji su troškovi bili potrebni te o njihovoj visini, odlučuje sud ocjenjujući brižljivo sve okolnosti. Ocjenjujući sve okolnosti, ovaj sud zaključuje kako nije riječ o potrebnom trošku pa je na temelju odredbe čl. 166. st. 1. ZPP-a, tuženikov zahtjev za naknadu troška žalbenog postupka odbijen.

U Zagrebu 17. listopada 2012.

PREDSJEDNICA VIJEĆA
JAGODA CRNOKRAK, v.r.

Za točnost otpravka
ovlašteni službenik

BRANKICA CURMAN

Vrsta postupka	parnični (sve vrste)
Stranke	VENDOR d.o.o., Zagreb
	KRAŠ d.d., Zagreb
Vrsta drugostupanjske odluke	presuda
Način	potvrđena
Datum donošenja drugostupanjske odluke	17.10.2012
Identitet spora (Radi ...)	poništaja arbitražnog pravorijeka
Naziv prvostupanjskog suda	Trgovački sud u Zagrebu
Broj prvostupanjskog predmeta	P-926/06
Broj drugostupanjske odluke	PŽ-3021/08-4
Rimski broj	47.
Sudac pojedinac	
Sudac izvjestitelj	KRISTINA SAGANIĆ
Predsjednik vijeća	JAGODA CRNOKRAK
Naziv pravnog propisa	Zakon o arbitraži (NN 88/01)
Članak	36
Stavak / podstavak / točka	
Paragraf / tarifa / točka	
Pojam (ključna riječ)	tužba za poništaj pravorijeka
Datum evidencije	
Datum otpreme	
Naknadne/dopunske odluke	
Faza dokumenta (status)	otpravak